

Region w Edukacji Przyrodniczo-Geograficznej
Nauki Geograficzne w Badaniach Regionalnych, tom IV
Kielce 2007

Renata Anisiewicz

Katedra Geografii Rozwoju Regionalnego
Uniwersytet Gdański
Al. Marszałka Piłsudskiego 46, 81-378 Gdynia
geora@univ.gda.pl

Umiejętność korzystania z informacji na przykładzie prac olimpijskich z geografii

How to gain information and know-how, using the example of the Geography Olympiad

Streszczenie: Kształtowanie umiejętności korzystania z informacji to jeden z celów preferowanych w założeniach reformy edukacji. Weryfikację tych umiejętności umożliwia analiza poziomu pisemnych prac olimpijskich. Porównanie prac z pięciu ostatnich olimpiad geograficznych wskazuje na lawinowo rosnące ograniczanie się uczniów do wykorzystywania informacji (często zupełnie bezkrytycznie) pochodzących wyłącznie ze źródeł internetowych. Obserwuje się też rosnący brak umiejętności wyselekcjonowania, uporządkowania i analizy posiadanych informacji geograficznych. Przedmiotem szczególnej uwagi nauczycieli powinno być położenie nacisku na eliminowanie zaobserwowanych problemów.

Słowa kluczowe: korzystanie z informacji, olimpiada geograficzna

Key words: gain information and know-how, Geography Olympiad

Wyposażenie ucznia w umiejętność aktywnego poszukiwania informacji i sprawnego korzystania z różnych ich źródeł jest w zreformowanej szkole jednym z podstawowych celów edukacji. Weryfikację tych umiejętności umożliwia porównanie pisemnych prac olimpijskich. Dotyczy to zwłaszcza tematów, w których uczeń powinien wykazać się umiejętnościami pracy kameralnej, związanej z wyszukiwaniem, doбором i analizą informacji dostępnych w literaturze, publikacjach statystycznych, kartograficznych oraz Internecie. Wśród tematów prac olimpijskich z geografii szczególnie predystynowane są do tego tematy związane z problematyką morską.

'Podczas XXXIII Olimpiady Geograficznej i Nautologicznej (rok szkolny

2006/2007) uczniowie mieli do wyboru temat: „Polskie rybołówstwo morskie na przełomie XX i XXI wieku - tendencje zmian i ich uwarunkowania”. W poprzednich edycjach proponowano opracowanie np. uwarunkowań lokalizacji i rozwoju wybranego bałtyckiego portu morskiego (XXXII edycja), zmian w żegludze morskiej w drugiej połowie XX wieku (XXX), eksploatacji surowców mineralnych na obszarach morskich (XXIX).

W okręgu obejmującym województwo pomorskie na XXXIII Olimpiadę napłynęło łącznie 138 prac, z czego 42 poświęcone były tematyce morskiej. Do II etapu zakwalifikowano 16 prac „morskich”, które uzyskały co najmniej 80 punktów na 100 możliwych, przy czym ponad 90 punktów przyznano tylko dwóm opracowaniom.

Analiza prac XXXIII Olimpiady pod kątem umiejętności pozyskiwania i wykorzystywania przez ucznia informacji, w porównaniu z pracami dostarczonymi do oceny w czterech poprzednich edycjach zawodów, wykazała przede wszystkim lawinowo rosnące ograniczanie się olimpijczyków do korzystania wyłącznie z informacji dostępnych w Internecie. Nie neguje to przydatności Internetu jako źródła informacji. Zastrzeżenia budzi lawinowo rozpowszechniający się sposób zupełnie bezkrytycznego wykorzystywania zawartych w nim treści. Wśród ocenianych prac znalazły się takie, w których jedynym wysiłkiem, jaki autorzy włożyli w ich powstanie, było skopiowanie zawartości kilku różnych stron internetowych, nierzadko nawet bez ujednoczenia czcionek. Pomijając istotną kwestię praw autorskich (częsty brak powołań na adresy internetowe), powstaje pytanie, czy tak ma wyglądać umiejętność aktywnego poszukiwania informacji, usilnie forsowana w założeniach reformy edukacji.

Skopiowane treści, zamieszczone następnie w pracach, niejednokrotnie wskazywały na rosnący brak umiejętności wyselekcjonowania, uporządkowania i analizy posiadanych informacji. W części prac załączono np. zbyt liczne tablice statystyczne, bez doboru danych liczbowych pod kątem ich istotnego związku z tematem pracy oraz nie dokonano jakiegokolwiek analizy i interpretacji zgromadzonego materiału, czyli czynności świadczących o umiejętności sprawnego posługiwania się informacjami.

Ograniczanie się do wykorzystania nielicznych źródeł danych przy pisaniu pracy olimpijskiej wskazuje także na powszechny brak inicjatywy w poszukiwaniu informacji uzupełniających już posiadane, a w konsekwencji poszerzających wiedzę ucznia. Mimo że zadaniem olimpijczyków było scharakteryzowanie polskiego rybołówstwa w ostatniej dekadzie XX i na początku XXI wieku, spora grupa osób zamieściła dane tylko dla kilku wybranych lat, bez próby wyszukania, dostępnego na ogół, ale w innych źródłach, materiału statystycznego charakteryzującego cały badany okres.

Brak krytycyzmu co do jakości i aktualności pozyskanych informacji,

wynikający z korzystania często tylko z jednego źródła, przejawiał się w wielu pracach, w których zamieszczono dane zdezaktualizowane. Ponadto uczniowie niejednokrotnie wykorzystywali posiadany materiał dość bezmyślnie, używając np. nieobjaśnionych skrótowców lub specjalistycznych pojęć, albo stosując bardzo często niepoprawny, wzięty z wątpliwej jakości źródła, zapis morskich nazw geograficznych (np. morze Bałtyckie).

Masowość występowania wymienionych problemów zaobserwowana podczas XXXIII Olimpiady Geograficznej i Nautologicznej, podczas której znaczne grono uczestników stanowili pierwsi uczniowie, jacy przeszli przez pełny zreformowany cykl nauczania geografii, skłania do refleksji nad jakością kształcenia w zakresie pozyskiwania i praktycznego wykorzystywania informacji geograficznych. Istotną rolą nauczyciela powinno być uświadamianie uczniom istnienia różnorodnych źródeł informacji. Ważne jest też wskazywanie pozytywnych oraz negatywnych stron korzystania z Internetu. Niezbędne jest ponadto położenie dużego nacisku na kształtowanie - wyraźnie zaniedbanych - umiejętności selekcjonowania, porządkowania i krytycznego podejścia do pozyskanych informacji.

Abstract: Training students how to use information is one of the key elements in educational reform. Analysis the level of Olympic written work enables us to verify this skill. Comparisons from the previous five years of Geography Olympiad show a dramatically increasing tendency for students to limit their research to internet sources, often without critical analysis. A growing inability to select, sort and analyze geographical information has also been observed. The elimination of such problems should be of major concern to any teacher.